

80 JAAR VRIJHEID IN 80 EVENEMENTEN

Programmaboekje

Met zorg samengesteld door de
werkgroep '80 jaar vrijheid
Zeeuws-Vlaanderen'.

Afbeelding 1 & 2 Gemaakt op 13 maart 1945 op de Markt in Oostburg, bij het bezoek van Koningin Wilhelmina. Muziekvereniging Veronica speelt hier als eerste het Wilhelmus voor Hare Majesteit

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	4
2. Activiteitenoverzicht 2024 - 2025	5
2.1 De Bevrijding van Zeeuws-Vlaanderen	6
2.2 De Auschwitz-herdenking	22
2.3 De terugkeer van Koningin Wilhelmina	24
2.4 Dodenherdenking en Bevrijdingsdag	26
2.5 De Indiëherdenking	30
3. Educatie	31
4. Deelnemende organisaties	33

Afbeelding 3 Herdenkingsmonument op de Groote Markt in Sluis

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt het programmaboekje voor de herdenking van 80 jaar vrijheid, georganiseerd door de werkgroep '80 jaar vrijheid Zeeuws-Vlaanderen'. Als burgemeester van de gemeente Sluis ben ik vereerd en dankbaar dat wij deel mogen uitmaken van dit bijzondere initiatief.

In de komende maanden en jaren zullen we samen meer dan 80 evenementen organiseren, die elk een facet van vrijheid belichten. Deze herdenkingen en vieringen zijn niet alleen momenten van reflectie en herinnering, maar ook van verbinding en hoop voor de toekomst.

Van de bevrijding van Zeeuws-Vlaanderen in 1944 tot de herdenking van de verschrikkingen van Auschwitz en de terugkeer van Koningin Wilhelmina, deze gebeurtenissen hebben ons gevormd en laten zien hoe kostbaar vrijheid is. We zullen ook stilstaan bij de offers die zijn gebracht en bij de verhalen van moed en veerkracht die ons inspireren.

Het is van groot belang dat we deze herinneringen doorgeven aan de volgende generaties, zodat zij de waarde van vrijheid blijven koesteren en verdedigen. Daarom roep ik iedereen op om deel te nemen aan de evenementen en samen stil te staan bij ons verleden en onze toekomst.

Ik wil graag mijn dank uitspreken aan de werkgroep '80 jaar vrijheid Zeeuws-Vlaanderen' voor hun inzet en toewijding bij het organiseren van deze herdenkingen. Laten we samen deze bijzondere periode markeren en ons verbinden in het streven naar een wereld waar vrijheid voor iedereen vanzelfsprekend is.

Marga Vermue

Burgemeester van de gemeente Sluis

Activiteitenoverzicht

Dit programmaboekje is met zorg samengesteld door de werkgroep '80 jaar vrijheid Zeeuws-Vlaanderen'. Bij de totstandkoming van het programmaboekje (juni 2024) is rekening gehouden met de tot dan toe aangeleverde activiteiten.

Voor een volledig en altijd up-to-date programma, verwijzen wij u graag door naar www.gastvrijzeeuwsvlaanderen.nl. Wij zullen ervoor zorgen dat alle activiteiten die in het kader van 80 jaar vrijheid en 80 jaar bevrijding plaats vinden, op deze website te vinden zijn.

Afbeelding 4 Herdenkingsmonument in Breskens

De Bevrijding van Zeeuws-Vlaanderen

Op 6 juni 1944 werd door de geallieerde legers een grootscheepse invasie uitgevoerd op de Normandische kust. Ten koste van vele levens werden er na enkele dagen hevige strijd bruggenhoofden gevormd, die geleidelijk aan uitgebouwd konden worden.

Pas eind augustus was Normandië bevrijd (21 augustus 1944). Dat kwam door de omsingeling van twee Duitse pantserdivisies, die gesloten werden door de Poolse 1e pantserdivisie die op 1 augustus aan land kwam in Normandië. Na een hevige strijd, die bekend werd onder de naam 'Slag bij Falaise', werden beide Duitse pantserdivisies verslagen. Nu lag de weg naar Parijs en Noord-Frankrijk open en moesten de resterende Duitse legers zich terugtrekken. Zij trachtten daarbij elke te passeren rivier als verdediging te gebruiken.

Engelse en Amerikaanse legereenheden trokken vanuit het midden op naar het noorden. De Canadese legereenheden, waar ook de Poolse 1e pantserdivisie onderdeel van uitmaakte, lagen westelijk ervan langs de Kanaalkust. De Canadese troepen moesten alle sterk verdedigde kustplaatsen bevrijden. De Engelse en Amerikaanse troepen waren begin september de Belgisch-Franse grens gepasseerd en op 3 september werd Brussel bevrijd. Op 4 september viel Antwerpen in geallieerde handen. Door de hulp van het Belgisch verzetsleger "De Witte Brigade" bleven de laad- en losinstallaties in de Antwerpse haven onbeschadigd. Vanuit Antwerpen trokken de Engelse en Amerikaanse troepen in noordoostelijke richting, naar de grote rivieren. Om de haven van Antwerpen te kunnen gebruiken moesten echter beide oevers vrij zijn. Dit werd het begin van: "De slag om de Schelde".

De Canadese en Poolse troepen kwamen op 6 september bij de Frans-Belgische grens, waarop ze noordelijk gingen richting Gent en Brugge. Op 11 september trachtte het 15e Duitse leger via Breskens naar Vlissingen te ontkomen. Daarom werd de haven van Breskens door geallieerde toestellen gebombardeerd. Helaas vielen vrijwel alle bommen op de woonhuizen in plaats van op de haveninstallaties. Dit koste vele mensenlevens onder de bevolking.

Op 12 september werd er een poging ondernomen door de Canadezen om de kanalen over te steken bij het Molentje in de gemeente Damme (B). Deze poging werd door felle Duitse verdediging teruggedragen. Hierna gingen de Canadese troepen vanuit Brugge oostwaarts langs de kanaaloevers om achtergebleven Duitse verdedigingshaarden op te ruimen. Vanuit Gent waren Canadese troepen in noordelijke richting opgetrokken en ondervonden veel weerstand langs de kanaaloevers tussen Gent, Zelzate en Sas van Gent, maar op 21 september was de oostoever van de Braakman tot aan de Westerschelde bevrijd.

De Poolse troepen kwamen op 16 september over de Nederlandse grens bij Koewacht en wisten na hevige strijd en vele verliezen op 19 september Axel en Hulst te bevrijden. Op 20 september Zaamslag en Kloosterzande. Op 21 september werd Zeeuws-Vlaanderen bij Terneuzen bereikt en was het oostelijk deel van de zuidoever bevrijd.

Op 22 september deden de soldaten van het Canadese Algonquin regiment een eerste poging om bij de Isabellasluis het Isabellakanaal over te steken, dit werd een fiasco. Vele gewonden en enkele doden waren er te betreuren. Pas op 10 oktober is het gelukt om met amfibische vaartuigen vanuit Terneuzen op de West Zeeuws-Vlaamse kust - ten oosten van Hoofdplaat - te landen en de Duitse verdediging in de rug aan te vallen. Na 4 dagen strijd waarin voor elke meter grond gestreden werd, kwamen de Canadese troepen in contact met elkaar ten noorden van de Isabellasluis. Hoofdplaat werd bevrijd op 10 oktober 1944 en er kon een bruggenhoofd bij Eede worden bezet. Het duurde nog tot 1 november voordat geheel West Zeeuws-Vlaanderen was bevrijd. Vele plaatsen waren grotendeels door bombardementen en granaatvuur verwoest. Eind november kon het eerste "Liberty" schip de Antwerpse haven binnenvaren.

Programma

Belfort Oldtimerrit Sluis "Rijgend herdenken"

 25 augustus 2024, 8:00 uur

 Belfort, Groote Markt, Sluis

De 21e editie van de OFM Belfort Oldtimerrit Sluis. Tijdens deze dag worden meerdere plaatsen met een oorlogsverleden bezocht.

Bunkertocht

 7 september 2024, 10:30 uur

 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

Start van de Polish Liberationroute Oost Zeeuws-Vlaanderen

 7 september 2024, 11:00 uur

 Oorlogsmuseum Gdynia, Axel

Officiële opening van de fietsroute met een lengte van 60 kilometer door het voormalige slagveld van de Poolse bevrijders in 1944.

Herdenking 80 jaar bombardement op Breskens

 11 september 2024, 18:30 uur

 Monument Steenoven, Breskens

Manifestatie 20 jaar Oorlogsmuseum Gdynia

 14 september 2024, 10:00 uur - 17:00 uur

 Oorlogsmuseum Gdynia, Axel

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': muziek, re-enactment, activiteiten voor kinderen, historische voertuigen.

Bunkertocht

📅 14 september 2024, 10:30 uur

📍 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

Fietstocht: Oorlog en bevrijding Sas van Gent, Philippine en Westdorpe

📅 14 september 2024, 10:00 uur - 13:00 uur

📍 Philipsplein, Philippine

📍 Museum Westdorpe, Westdorpe

📍 Zwartenhoekse Zeesluis, Westdorpe

📍 Infocentrum Heemkundige Kring Sas van Gent, Sas van Gent

Routekaarten verkrijgbaar bij de vier startplaatsen.

Rondleiding bevrijding Sas van Gent

📅 19 september 2024 - 21 september 2024

📍 Kruising Westdam, Poeldijk, Vrijstraat, Staakje, Sas van Gent

Door Gidsen begeleide wandeltochten over de route die de Canadezen op 19 september 1944 liepen. Op 19 & 20 september om 18:30 uur, op 21 september om 10:30 uur en 13:30 uur. Duur: 2 uur. Aanmelden via www.heemkundigekringsasvangent.nl. Kosten: €5 (gratis voor leden Heemkundige Kring Sas van Gent).

Herdenking bevrijding van Axel

📅 19 september 2024, 13:00 uur

📍 Pools Kruis, Hulsterseweg, Axel

Na de herdenking is iedereen welkom in het museum.

Bevrijdingsconcert

📅 21 september 2024, 13:30 uur - 18:00 uur

📍 Belfort, Groote Markt, Sluis

Een bevrijdingsconcert dat in het teken staat van muziek uit de jaren 1940 - 1950 met meerdere muziekkorpsen.

Bunkertocht

 21 september 2024, 10:30 uur

 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

Lezing

 24 september 2024, 19:30 uur

 MFC de Statie, Sas van Gent

Door Hans Sakkers, onder andere auteur van het boek 'Slag om de Schelde'.

Fototentoonstelling

 26 september 2024 - 28 september 2024, 14:00 uur - 17:00 uur

 MFC de Statie, Sas van Gent

Fototentoonstelling met foto's en teksten over de tweede wereldoorlog en de bevrijding.

Lezingenavond

 27 september 2024, 19:00 uur

 Belfort, Groote Markt, Sluis

Door drie boekauteurs van oorlogsboeken 'Aspecten van de bevrijding van Zeeuws-Vlaanderen'. Met kleine tentoonstelling.

Bunkertocht

 28 september 2024, 10:30 uur

 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

Bunkertocht

📅 28 september 2024, 10:30 uur

📍 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

Fietstocht

📅 28 september 2024, 13:00 uur - 16:00 uur

📍 Start: Sint-Baafskerk, Aardenburg

Gegidste fietstocht met als thema 'Bevrijding van de grensstreek'. Deelname is gratis. Aanmelden via gidsengilde@cultuurforumaardenburg.nl.

Culturele tocht over het slagveld van 1944

📅 28 september

📍 Axel

In de avonduren een culturele rondgang met optredens, toneelscenes, vertellingen en muziek.

Wandeling

📅 5 oktober 2024, 14:00 uur - 16:00 uur

📍 Start: Kerkplein Rooms-Katholieke Kerk, Aardenburg

Gegidste wandeling met als thema 'Sporen WOII in Aardenburg'. Deelname is gratis. Aanmelden via gidsengilde@cultuurforumaardenburg.nl

Bunkertocht

📅 9 oktober 2024, 14:00 uur

📍 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

Herdenkingsweekend Hoofdplaat dag 1

 10 oktober 2024, 14:00 uur

 Hoofdplaat

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': officiële herdenking, onthulling Canadese plaquette, saluutschoten, opening tentoonstelling, vrijheidsconcert door OBK Hoofdplaat en GO IJzendijke.

Herdenkingsdag Biervliet

 11 oktober 2024, 9:30 uur - 15:00 uur

 Biervliet

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': bloemenhulde bij de plaquette (9:30 uur); ontmoeting herinneringen ophalen, basisschoolleerlingen (10:00 uur); tentoonstelling PKN-kerk (10:00 uur); lezing schrijfster Annemeik de Schepper in de PKN-kerk (14:00 uur).

Herdenkingsweekend Hoofdplaat dag 2

 11 oktober 2024, 9:15 uur - 13:00 uur

 Hoofdplaat

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': educatie basisscholen Breskens en Schoondijke, tentoonstelling, vrijheidsbuffet, muziek met DJ Fabian.

Herdenkingsweekend Hoofdplaat dag 3

 12 oktober 2024, 10:00 uur

 Hoofdplaat

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': tentoonstelling, optredens van Korps Rijdende Artillerie van de Koninklijke Landmacht, optreden door 'For Freedom Pipes and Drums', percussie ensemble 'Ritmiek', bevrijdingsfeest met 'Bleu Clay' en DJ Fabian.

Fietstocht

📅 12 oktober 2024, 13:00 uur - 16:00 uur

📍 Start: Sint-Baafskerk, Aardenburg

Gegidste fietstocht met als thema 'Bevrijding van de gemeente Sluis'.

Deelname is gratis. Aanmelden via gidsengilde@cultuurforumaardenburg.nl.

Herdenkingsweekend Hoofdplaat dag 4

📅 13 oktober 2024, 10:00 uur

📍 Hoofdplaat

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': bevrijdingsrun, speurtocht en concert door Marinierskapel van de Koninklijke Marine.

Bunkertocht

📅 16 oktober 2024, 14:00 uur

📍 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

Lezing

📅 17 oktober 2024, 19:30 uur

📍 Waterpoortstraat 1, Philippine

Door Robert Catsburg, over de strijd die in 1944 nodig was om de strook noordelijk van de lijn Brugge, Gent, Sint Niklaas, Antwerpen tot aan de zuidelijke oever van de Westerschelde te bevrijden.

Lezing

📅 18 oktober 2024, 19:30 uur - 21:30 uur

📍 Doopsgezinde kerk, Aardenburg

Door Walter Dierick, met als thema 'Aardenburg: Oorlog en bevrijding'. Deelname is gratis. Aanmelden via gidsengilde@cultuurforumaardenburg.nl.

Bevrijdingsprogramma IJzendijke (operatie REAGAN II)

 19 oktober 2024

 IJzendijke

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': herdenking, zenderdemonstraties, optreden vrijwillige fanfare korps genietroepen, bevrijdingsrit, bevrijdingwandeltocht, tentoonstellingen, lezing, vrijheidsboulevard, static show historisch en recent materieel en demonstraties militaire eenheden.

Internationaal Veteranencafé

 19 oktober 2024, 14:00 uur

 Café Hofzicht, IJzendijke

Voorstelling

 20 oktober 2024, 15:00 uur

 Ledeltheater, Oostburg

Een voorstelling met als thema: 'We ontmoeten elkaar weer'. The Forces Sweethearts, een driestemmige zanggroep brengt herinneringen tot leven dankzij muziek uit de jaren '30, '40 en '50.

Bevrijdingsprogramma IJzendijke (operatie REAGAN II)

 20 oktober 2024

 Boerderij De Dobbelaere, IJzendijke

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': herdenking van de 'IJzendijke explosie', fly-past wings to victory, optreden vrijwillige fanfare korps genietroepen, vrijheidsboulevard en tentoonstelling, static show historisch en recent materieel, demonstraties militaire eenheden en parachutedemonstratie.

Internationaal Veteranencafé

📅 20 oktober 2024, 12:30 uur

📍 Boerderij De Dobbelaere, IJzendijke

Lezing

📅 22 oktober 2024, 19:30 uur

📍 MFC de Statie, Sas van Gent

Door Marc Buise, over militaire inundaties en Sas van Gent.

Bunkertocht

📅 23 oktober 2024, 14:00 uur

📍 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

80 jarige bevrijding Schoondijke

📅 23 oktober 2024, 14:00 uur

📍 Dorpsplein, Schoondijke

Diverse activiteiten rond het thema '80 jaar vrijheid': Feestelijke opening, wandelfototocht 'Schoondijke voor, tijdens en na de oorlog', legervoertuigen, kinderprogramma, samen eten en een feestavond.

Wandeling

📅 26 oktober 2024, 14:00 uur - 16:00 uur

📍 Start: Kerkplein Rooms-Katholieke Kerk Aardenburg

Gegidste wandeling met als thema 'Sporen WOII in Aardenburg'. Deelname is gratis. Aanmelden via gidsengilde@cultuurforumaardenburg.nl.

Bevrijdingsmarkt

📅 26 oktober 2024

📍 Oostburg

Fototentoonstelling 'Tweede Wereldoorlog in kleur'

 26 oktober 2024 - 10 november 2024

 Museum Cultuurforum, Aardenburg

Toegang is gratis. Openingstijden van het museum vind je op www.cultuurforumaardenburg.nl.

Bevrijdingsconcert

 26 oktober 2024, 20:00 uur

 Eligiuskerk, Oostburg

Met gedichten, toespraken en ooggetuigen.

Tentoonstelling Oostburg bevrijd

 26 oktober 2024 - 11 november 2024

 Kerkcentrum, Oostburg

Op 26 en 27 oktober van 14:00 uur - 17:00 uur, op de overige dagen van 10:00 uur - 15:00 uur.

Kerkdienst

 27 oktober 2024, 10:00 uur

 Kerkplein 1, Oostburg

Oecumenische kerkdienst met medewerking van koor 'Grenzeloos'.

Fototentoonstelling

 28 oktober 2024 - 3 november 2024

 D'ouwe Kerke, Retranchement

Over de bevrijding en wederopbouw van Retranchement en omgeving.

Bunkertocht

📅 30 oktober 2024, 14:00 uur

📍 Groede Podium

Gegidste wandeling door het bunkerdorp 'Stützpunkt Groede'. Tickets boekt u via www.groedepodium.nl.

Lezing

📅 1 november 2024, 19:30 uur - 21:30 uur

📍 Doopsgezinde kerk, Aardenburg

Door Walter Dierick, met als thema 'Aardenburg: Oorlog en bevrijding'. Deelname is gratis. Aanmelden via gidsengilde@cultuurforummaardenburg.nl.

10 Minuten lang klokkenluiden

📅 1 november 2024, 12:00 uur

📍 Alle kerken in West Zeeuws-Vlaanderen

Vlaggenhulde

📅 1 november 2024

📍 Kerkhof PKN-kerk, Cadzand en Camping De Putter, Cadzand

Novemberherdenkingen

📅 1 november 2024, 14:00 uur

📍 Monumenten aan de Rijksweg, Eede

📅 1 november 2024, 15:00 uur

📍 Aardenburg

📅 1 november 2024, 16:00 uur

📍 Monument op de Groote Markt, Sluis

Herdenkingsrit met legervoertuigen

📅 1 november 2024

📍 Eede - Aardenburg - Sluis

Operatie 'Switchback' 6 oktober

— voorzien: drie tot vier dagen

- uitvoering: vier weken

 Begin 6 oktober 1944: bruggenhoofd bij

- **Eerste week** (tot 13 oktober): bruggenho

Eerste week (10-15 oktober): bruggenhoofd Malak

● **Tweede week** (tot 20 oktober: IJzendijke)

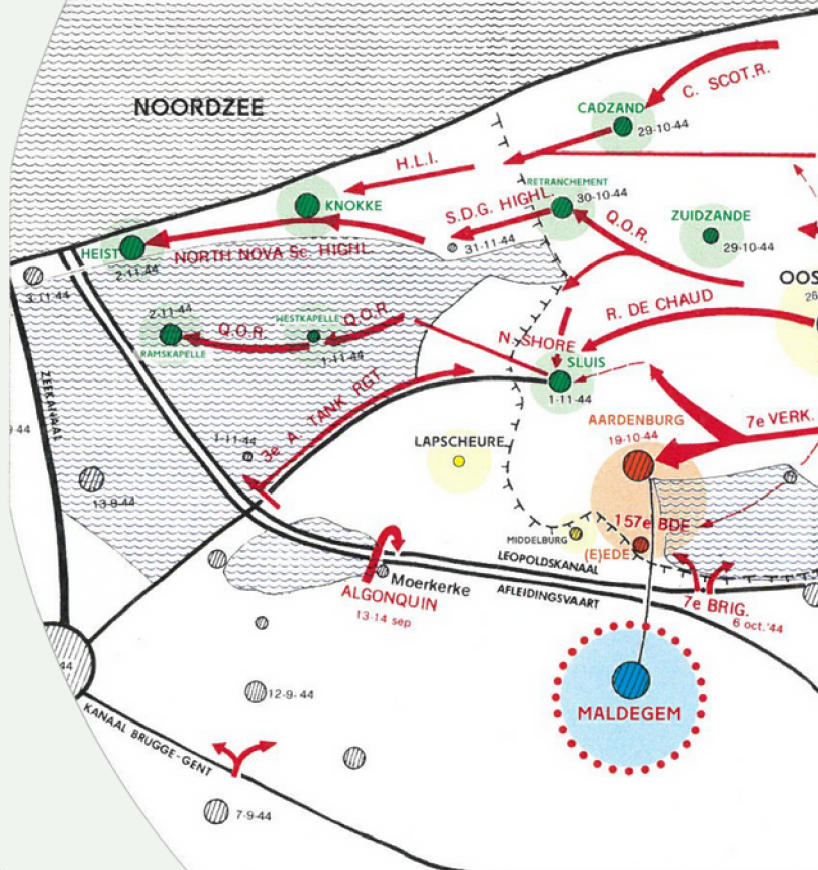
Waterland-Oudeman, Eede Aardenburg,

● **Derde week** (tot 27 oktober): Breskens, I

Middelburg, Lapscheure

● **Vierde week** (tot 3 november): Groede,

Retrançement, Knokke, Sluis, Westkape

Opmars van de Regimenten

Overstroomde gebieden

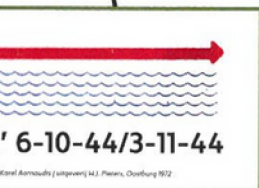
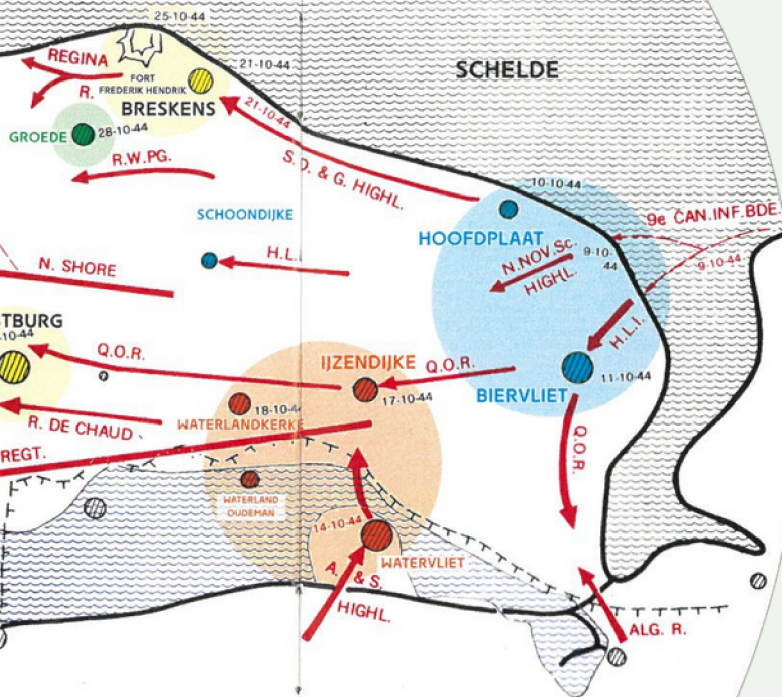
Operatie 'Switchback

bron: Waar de rode klaproos bloeit, een episode uit de Tweede Wereldoorlog door

eeuws-Vlaanderen

ber - 3 november 1944
ws-Vlaanderen

Maldegem
oofd Braakman, Hoofdplaat, Biervliet,
degem
, Waterlandkerkje, Watervliet,
verbinding van de twee bruggenhoofden
Fort Frederik Hendrik, Oostburg,
Cadzand, Zuidzande,
lle, Heist en het overblijvend gedeelte

' 6-10-44/3-11-44

Karel Kermans (uitgave) M.J. Plassen, Oostburg 1972

Bloemenhulde

 2 november 2024, 8:45 uur

 Verzetsplein, Knokke (B)

Herdenkingsmis

 2 november 2024, 9:30 uur

 Sint-Margaretakerk, Knokke (B)

Met harmonie en solisten.

Eerbetoon en bloemenhulde

 2 november 2024, 11:15 uur

 Canadese Militaire Begraafplaats, Adegem (B)

Met 'For Freedom Pipes and Drums'.

Novemberherdenkingen

 3 november 2024, 8:00 uur

 Spuikom, Hoofdplaat

Onthulling plaket 80/50

 3 november 2024, 11:30 uur

 Monument der burgerslachtoffers, Oostburg

 3 november 2024, 14:15 uur

 Hickmanbrug, Retranchement

50ste Canadese Bevrijdingsmars

 3 november 2024, 8:15 uur

 Hoofdplaat - Knokke

Bevrijdingsrit

📅 3 november 2024

📍 Hoofdplaat - Retranchement

Met militaire voertuigen.

Eerbetoon en bloemenhulde

📅 3 november 2024, 16:45 uur

📍 Burgemeester Frans Desmidtplein, Knokke (B)

Met harmonie en pipeband.

Slotceremonie

📅 3 november 2024, 17:15

📍 Alfred Verweeplein, Knokke (B)

Bij het Stadhuis.

Bustocht '80 jaar vrijheid'

📅 9 november 2024 - 13:30 uur - 17:30 uur

📍 Markt, Biervliet

Bustocht onder begeleiding van gidsen van het Gidsenteam Zeeuwsch-Vlaanderen. We rijden anno 2024 door de bevrijdingsgeschiedenis van West Zeeuws-Vlaanderen. De route is vergelijkbaar met de Canadese Bevrijdingsmars, maar dan met de bus. Aanmelden via www.buitengewoon.eu. Deelnameprijs: €19,44 per persoon.

Lezing

📅 26 november 2024, 19:30 - 21:30

📍 MFC de Statie, Sas van Gent

Gidsen Theo Sarneel en Joop van Hecke vertellen het verhaal van de bevrijding van Sas van Gent.

Lichtjes op oorlogsgraven

📅 24 december 2024

📍 Gehele gemeente Sluis

De Auschwitz-herdenking

Op 27 januari 2025 is het 80 jaar geleden dat het concentratiekamp Auschwitz door het Russische leger werd bevrijd. Het kamp was één van de vele internerings- en vernietigingskampen in Oost Europa. De kampen stonden met name in Polen. In dit kamp werden tegenstanders van het naziregime, waaronder verzetsstrijders, Roma, Sinti en andere minderheden ondergebracht. Bij ons is dit lugubere kamp extra bekend geworden vanwege de opvang en de vernietiging van vele Joden. Zij werden vermoord al kort na hun aankomst. Anderen kwamen in dit kamp om door uitputting, vergassing of door executie.

Bij de bevrijding van kamp Auschwitz door het Russische leger op 27 januari 1945, werden slechts 6000 overlevenden aangetroffen. Volgens berekeningen zijn in Auschwitz 1,1 miljoen personen, waaronder vele Joden, vermoord. Hoewel er jaarlijks wordt stilgestaan bij de verschrikkelijke gebeurtenissen in kamp Auschwitz en overige kampen, zal in 2025 bij de Auschwitz-herdenking extra aandacht worden geschonken aan 'vrijheid', een woord dat momenteel wereldwijd ter discussie staat.

Programma

De trompetter van Auschwitz

📅 19 maart 2025

📍 Ledeltheater, Oostburg

Een relaas van een overlevende van het vernietigingskamp Auschwitz. Doordat Lex van Weren, opgegroeid in Amsterdam, in zijn jeugd eigenhandig trompet leerde spelen, heeft hij WOII overleefd. Hij werd lid van het kamporkest en mocht zo in leven blijven terwijl zijn familie daar is vermoord. Een schokkend en emotioneel verhaal.

Afbeelding 5 Ledeltheater te Oostburg

De terugkeer van Koningin Wilhelmina

In het geheim landde op 12 maart 1945 te Brussel vanuit Londen, Koningin Wilhelmina. Ze had besloten om in het door oorlogsgeweld zwaar beschadigde Eede een eerste voet op Nederlands grondgebied te zetten, na bijna 5 jaren ballingschap. Met een Amerikaanse gepantserde legerauto, kwam de vorstin vanuit Brussel via Maldegem naar Eede.

Op 13 maart 1945 om 12.29 uur stapte Koningin Wilhelmina uit de auto, die net voor de grens gestopt was. Ze stapte te voet over de meelstreep die de grens aangaf. Deze meelstreep was door landbouwer Louis van Parijs aangebracht. De Koningin werd opgewacht door de Commissaris der Koningin, Quarles van Ufford en de griffier der Provinciale Staten, die samen met haar en de burgemeester onder bewaking van geallieerde soldaten en mensen van het Militair Gezag een paar minuten rond liepen. Enkele mensen werden aangesproken door de vorstin, waarvan enkele weduwen, weeskinderen en mensen die alles kwijt waren geraakt door de oorlog.

Eede was eerst door de Duitse bezetters na evacuatie der burgers, grotendeels verwoest om vrij schootsveld te hebben. Tijdens de bevrijdingsgevechten werd door de Canadese Artillerie de verdere schade toegebracht.

Na Eede reed de auto van de Koningin verder en bracht zij bezoeken aan Aardenburg, Sluis, Oostburg, Schoondijke, Breskens, IJzendijke, Philippine en Sluiskil, waar ze met een ponton werd overgevoerd omdat de brug opgeblazen was. Ze bracht een bezoek aan het "Casino" waar het Militair Gezag haar zetel had en was te gast in de woning van de directeur van de 'Lazote', het latere NSM en het hedendaagse Yara. Ze bracht er ook de nacht door en bezocht de dag daarop Oost Zeeuws-Vlaanderen.

Het viel haar op dat er in Oost Zeeuws-Vlaanderen minder schade was dan in West Zeeuws-Vlaanderen. Aan de Westsluis in Terneuzen, waar op "Dolle dinsdag" 5 mensen van Rijkswaterstaat geëxecuteerd waren, deed zich een speciale gebeurtenis voor. De majesteit sprak met nabestaanden, spelde haar rozet af, en legde deze op een basaltblok.

Hierop nam men 2 minuten stilte in acht ter nagedachtenis van de omgekomenen. De Koningin verzocht de burgemeester er zorg voor te dragen op die plaats een monument op te richten ter ere en nagedachtenis aan de 5 mannen van Rijkswaterstaat. Hierna vervolgde Hare Majesteit haar rondreis en bezocht zij diezelfde dag de plaatsen Zaamslag, Axel en Hulst.

Afbeelding 6 Monument ter nagedachtenis aan de vijf Rijkswaterstaatsmannen die door Duitse soldaten geëxecuteerd zijn in Terneuzen

Dodenherdenking

Het is een jaarlijks terugkerende traditie die we levend moeten houden, twee opeenvolgende dagen, Dodenherdenking op 4 mei en Bevrijdingsdag op 5 mei.

4 Mei is de dag waarop het herdenken centraal staat. Onze gedachten gaan dan uit naar de vele bekende en onbekende doden die in de oorlog '40 - '45 hun leven hebben (moeten) geven voor onze vrijheid.

Het is ook een dag waarop we proberen te beseffen dat vrijheid niet vanzelfsprekend is. Op ingetogen en ceremoniële wijze wordt die dag stilgestaan bij iedereen die in de oorlog en in naoorlogse conflicten stierven en sneuvelden. Op vele plaatsen in Nederland en dus ook in Zeeuws-Vlaanderen worden door plaatselijke comités herdenkingsceremonies bij de oorlogsmonumenten georganiseerd.

Tijdens toespraken wordt extra aandacht geschonken aan het belang van vrede, vrijheid en fundamentele burgerrechten, zeker in de huidige maatschappij, waarin deze drie noemers soms ver te zoeken zijn. De Nationale Dodenherdenking is geen dag om uitbundig feest te vieren. Ook na 80 jaar moeten we deze dag in ere houden en zorgen dat ook een toekomstige generatie hiervan kennis draagt.

Bevrijdingsdag

Een heel andere dag is de Bevrijdingsdag op 5 mei. Een dag waarop heel Nederland uitbundig feest viert, zeker in de grote steden waar deze dag massaal wordt gevierd door het organiseren van vrijmarkten en mega bevrijdingsfestivals. Nu 80 jaar na de bevrijding vieren we die dag nog steeds op een feestelijke en vreugdevolle wijze.

De eigenlijke gedachte aan het einde van de 2e Wereldoorlog en dus de daarmee herwonnen vrijheid wordt daarbij enigszins vergeten. De huidige - en toekomstige generatie moet wel actief benaderd blijven worden om dit gedachtegoed aan die oorlogstijd levendig te houden.

De generatie die de oorlogsjaren bewust heeft meegemaakt, is heel klein geworden. De mond-op-mond verhalen raken op en weldra kunnen we de geschiedenis enkel nog lezen in de vele oorlogsboeken.

De talloze vrijwilligers, die zich ieder jaar op deze beide dagen weer inzetten, zijn van onschatbare waarde in het voortbestaan van deze twee traditionele dagen. In dit jaar wordt extra aandacht geschonken onder andere aan deze gebeurtenissen op 4 en 5 mei, dus extra werk voor deze vrijwilligers. Een woord van dank aan hen is dan ook op zijn plaats.

Programma

Tentoonstelling en Documentairevertoning

 26 april 2025 - 5 mei 2025, elke dag van 14:00 uur - 17:00 uur

 Mariakerk, Prinsestraat 17, Cadzand

Met Cadzandse bevrijdingsfoto's, -voorwerpen en -verhalen.

Documentaire over de Slag om de Schelde door Margot Schotel. Naast de tentoonstelling hangen er tevens werken in de kerk van de groep 'Kunst in de kerk' met als thema 'Bevrijding en Wederopbouw'.

Historische wandeling

 3 mei 2025

 Retranchement

In en rondom Retranchement.

Dodenherdenking

 4 mei 2025

Gemeente Hulst

 Graauw

 Hulst

 Kloosterzande

Gemeente Terneuzen

 Axel

 Biervliet

 Koewacht

 Philippine

 Sas van Gent

 Terneuzen

 Zaamslag

Gemeente Sluis

 Aardenburg

 Breskens

 Cadzand

 Eede

 Hoofdplaat

 IJzendijke

 Oostburg

 Retranchement

 Schoondijke

 Sluis

 Zuidzande

Afbeelding 7 Marktstraat Aardenburg, 19 oktober 1944

Afbeelding 8 Schade Boerderij De Dobbelaere, IJzendijke

De Indiëherdenking

Elk jaar wordt op 15 augustus stilgestaan bij het officiële einde van de Tweede Wereldoorlog in het Koninkrijk der Nederlanden, en worden alle slachtoffers herdacht van de oorlog tegen Japan en de Japanse bezetting van Nederlands-Indië.

Bij de Nationale Indiëherdenking in Den Haag is er een zonnebloemactie opgezet, daar kan men digitaal een bloem bestellen en er een tekst bij aanleveren, deze worden dan op de website vermeld. We zien ook steeds meer zonnebloemen met teksten bij het monument.

Een voorbeeld van een tekst: *"Ik gedenk alle slachtoffers van de Japanse bezetting, de troostmeisjes, Jappenkampen, Slag in de Javazee, krijgsgevangenkampen, Birma- Siam spoorweg, interneringskampen, ouders, opa's en oma's, tantes en ooms, die deze verschrikkingen tot aan hun dood toe hebben meegedragen."*

De Melati, een Indische Jasmijn, is het symbool dat gedragen wordt bij de Indiëherdenking. Voor miljoenen mensen was de Tweede Wereldoorlog namelijk nog niet voorbij op 5 mei 1945. In Indië moesten ze nog tot 15 augustus wachten. Als teken van respect, betrokkenheid en medeleven wordt vanaf 5 mei tot 15 augustus iedere dag de Melati gedragen.

In de gemeente Sluis wordt de Indiëherdenking op 15 augustus in Oostburg bij het herdenkingsmonument naast het stadhuis gehouden.

In de gemeente Terneuzen staat het Oost- Indië monument Zeeuws- Vlaanderen. Opgericht ter nagedachtenis aan de 35 militairen uit de regio Zeeuws- Vlaanderen, die in de periode 1945 – 1962 in het voormalige Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea het leven lieten. Het monument stelt een palissade voor, een zogenaamde Benteng, een verdedigings- werk van gevlochten bamboe. De ruw afgebroken, zijdelings uitstekende delen, geven het abrupte einde weer van de jonge levens die tijdens de uitvoering van hun taak, het leven lieten.

Afbeelding 9 De Melati

Programma

Indiëherdenking

📅 15 augustus 2025, 12:00 uur

📍 Gemeentehuis, Oostburg

Oost-Indiëherdenking

📅 29 augustus 2025

📍 Terneuzen

Afbeelding 10 Oost-Indië Monument Terneuzen

Educatie

Vrijheid geef je door aan de volgende generaties, de jeugd speelt hierin een cruciale rol. Daarom heeft de werkgroep '80 Jaar Vrijheid Zeeuws-Vlaanderen', in samenwerking met Cultuureducatie Zeeuws-Vlaanderen, een speciaal educatief programma ontwikkeld.

Theatervoorstelling: Vergeet Me Niet

"Vergeet Me Niet" is een indrukwekkende eenmansvoorstelling die een ervaringsgerichte beleving van de bevrijding van Zeeuws-Vlaanderen biedt. Uitgevoerd door Lars Senders van Oorruiz vzw, plaatst dit theaterstuk de toeschouwers in de schoenen van soldaten (Polen en Canadezen), kinderen, burgers, en verzetsstrijders.

De voorstelling speelt zich af in een decor met passende kostuums en een compleet sounddesign, wat de historische gebeurtenissen levensecht maakt. Verhalen, getuigenissen, radiofragmenten en geluidseffecten dragen bij aan een indringende en emotionele presentatie van de bevrijdingservaringen.

Doelgroep

De voorstelling is voor alle groepen 7 en 8 van basisscholen, speciaal basisonderwijs en speciaal voortgezet onderwijs in heel Zeeuws-Vlaanderen. Hiermee worden 45 scholen, 90 klassen en 1800 leerlingen bereikt.

Het theaterstuk heeft als doel de jongeren en kinderen kennis te laten maken met de geschiedenis van de bevrijding van Zeeuws-Vlaanderen. Het wil hen laten ervaren wat vrijheid betekent en de waarde daarvan doorgeven aan toekomstige generaties.

Deze voorstelling is niet alleen educatief, maar ook een krachtig middel om de herinnering aan de bevrijding levend te houden. Door jongeren te betrekken bij deze belangrijke geschiedenis, wordt de boodschap van vrijheid en de verhalen van de bevrijding doorgegeven.

September, oktober en november 2024

Op een buitenlocatie, in overleg met de scholen

Afbeelding 11 Terugkeer Koningin Wilhelmina

Deelnemende organisaties

- Comité Dodenherdenking Cadzand
- Comité Joodse Vluchtelingen Sluis
- Dorpsraad Eede
- Dorpsraad Hoofdplaat
- Dorpsraad Retranchement
- For Freedommuseum Ramskapelle
- Gemeente Sluis
- Gidsengilde Cultuurforum Aardenburg
- Groede Podium Groede
- Heemkundige Kring Cnocke is hier
- Heemkundige Kring Sas van Gent
- Heemkundige Kring West-Zeeuws-Vlaanderen
- Herdenkingscomité Schoondijke
- Museum Gdynia Axel
- Museum Switchback Oostburg
- Muziekvereniging CMV Excelsior Cadzand
- Muziekvereniging Apollo Sluis
- Stichting 4 mei comité Oostburg
- Stichting Cultuureducatie Zeeuws-Vlaanderen
- Stichting Gidsenteam Zeeuwsch-Vlaanderen
- Stichting Monumenten Behoud Biervliet
- Stichting Oorlogsmonument Sluis
- Stichting Operation Switchback
- Stichting Slag om de Schelde
- Stichting IJzendijke Bevrijd

